

DEMÉNY PÉTER

## BRUEGEL TEMESVÁRON

### *Kincses Képeskönyv. Temesvár*

■ A magyar világ felfedezése – kisé archaikusan így lehetne leírni azt, amire a Projectograph Kiadó vállalkozik. Évek óta vonzó kivitelezésű könyveket ad ki romániai magyar városokról: a *Kincses Képeskönyv* sorozat Kolozsvárral kezdődött, Marosvásárhellyel folytatódott, de Visegrád is bekerült, és előkészületben van Debrecen, Budapest, Brassó és Nagyszében. Most már a tizedik kötetnél tart, legalábbis magyarul – mert románul, angolul és németül is jelentek meg könyvek.

Mint a sorozatcím ígéri, valóban tetszetős könyvekről van szó, melyeket Jánosi Andrea illusztrál a maga bruegeles modorában. A rajzokon nyüzsgő emberek, színesen zsúfolt terek – ne feledjük, Jánosi Felméri Cecília *Mátyás*, *Mátyás*ában is közreműködött. Ami azt jelenti, hogy személyessé tett, personalizált művekről van szó: az olvasó nemcsak információkat kap, hanem világot is.

Ehhez a világhoz természetesen a szöveg is nagyban hozzájárul: az volt a cél, hogy ezt egyszerűen és olvasmányosan tegye. Gyerekkorunk kedvencei voltak Varga Katalin könyvei, a *Gógós Gúnár Gedeon* és a *Mosó Masa mosodája* – ugyanaz az érzés tölt el, valahányszor egy ilyen könyvet lapozgatok. Színes, laza, szellemes olvasmány, bár a szellemes-

ség természetesen nem érheti utol az idézetekét, hiszen nem játékos nyelvtan ez, hanem játékos városismeret. Szó- és névmagyarázó is jár a kötethez, elvégre nem mindenki tudja minden szó értelmét és minden név eredetét.

A *Temesvárt* Kopeczny Zsuzsanna, Fodor Enikő és Fenyvesi Éva írta, s amennyire meg tudom ítélni, remek munkát végeztek. A szöveg informatív, de nem fárasztó, amit lehet és befér, azt mind megemlíti, miközben minden természetesen nem férhet bele. De ahogy én látom, ezek a könyvek a szomjúság felkeltését szolgálják: aki „elindul” egy kötetecskével, az bármit megtudhat annak alapján, ami itt van a lapokon. Temesvár többszólamúsága, etnikai rugalmassága is kiemelődik, és bizonyos értelemben ez a legfontosabb tulajdonsága a Bánság fővárosának.

Kiváló tulajdonsága a sorozatnak és ennek a könyvnek is, hogy nem árasztja a helytörténeti művek majdnem általánosnak mondható unalmát. Már a forma is mást sugall, s a tartalom megerősíti ebben. Mindenki elmélyülhet és elmélyedhet kedve szerint további Temesvár-tanulmányokban, de az biztos, hogy nem jegecesedik köré egy elviselhetetlen adathalmaz. Ez a könyv *friss*. És olvasóbarát, főleg a mai olvasóé, aki nehezen tud több oldalon át hosszú mondatokat

olvasni anélkül, hogy feltekintene. Itt sok helyütt megpihentetheti a szemét, s könnyen eligazodik.

A *Mátyás*, *Mátyás* egyik eredménye az volt, hogy másként kezdünk Kolozsvárra nézni. A *Temes-*

*vár* ugyanezt szolgálja, már legalábbis annak, aki egyáltalán tud valamit a városról. Aki pedig nem, az megteheti az első lépést feléje. Igazán érdemes, és éppen így érdemes igazán.

## ÉLETBEN TARTÓ ÉS FOJTOGATÓ ÖLELÉSEK KÖZT

### Patrice Pavis: *Öleljük meg egymást*

■ Patrice Pavis 1949-ben született francia származású színházteoretikus, színházi elméleti író, oktató, fordító, elsősorban a drámaelmélet és a színháztudomány területén végzett kutatásairól és írásairól ismert. Hiánypótló színházi szótára, színházzemiotikai és színházelméleti írásai már alaplátványok számítnak a színháztudományban; a különböző színházi nyelvek és jelrendszerek mentén végzett kutatásai, valamint a színházművészet posztmodern és posztstrukturalista megközelítéseinek vizsgálata által friss szemléletet és szempontrendszert adott a tudományágnak, sokrétű munkássága megkerülhetetlen. Bár kevesen tudják, elméleti munkássága mellett Pavis drámaírással is foglalkozik: az *Öleljük meg egymást* című, hiánypótló drámakötet a szerző négy drámáját is az olvasók elé tárja, melyek a kétezres évek folyamán születtek, és amelyek ezáltal a kötet által első alkalommal érhetőek el magyar nyelven, Patkó Éva tolmácsolásában.

Manapság ritkán találkozunk elméleti szakemberekkel, akik művészként is alkotnak, bármilyen te-

riületet is vizsgálnánk. Valahogy hallgatólagosan kizárja egyik a másikat. Egy korábbi interjújában<sup>1</sup> Pavis maga is arról nyilatkozik, hogy problémásnak tartotta, hogy egy teoretikus szerzőként is működjön egyazon időben, azonban ezt a szétválasztást egyre kevésbé látja szükségesnek. Ha a szerző nincs időhiányban, és úgy érzi, a kétféle világ és tevékenység nincs ellentmondásban önmagával, akkor gyümölcsöző lehet mindkét terület számára. És valóban úgy tűnik, hogy Pavis drámái is profitálnak a felhalmozott elméleti tudásából: szövegei nem túl tolakodóan, de kellő mennyiségű intertextuális, színpadi és színházelméleti utalással fűszerezve egy értő olvasót (nézőt) igazi ínyencségeként tudnak egyszerre több síkon megszólítani. Mivel Pavis a posztmodern színház alapos ismerője, és ez utóbbi gyakran megkérdőjelezi a hagyományos narratív struktúrákat, és kísérleti megközelítéseket alkalmaz a színházi előadásban, Pavis drámáiban ezeknek az eszközöknek az írásbeli megfelelői érhetőek tetten: bár szövegei rendkívül egyszerűek első lá-